

● ساز طبیعت

حضور این بار من در بوستان ملت با همه دفعات قبل متفاوت است، چون نه برای ورزش و تفریح به اینجا آمده‌ام و نه برای تهیه گزارش از مشکلات اجتماعی، بلکه این بار دوست دارم تصویری از جلوه‌گری پرندگان بوستان ملت را نمایان کنم به همین واسطه گوش و چشمم بیش از همیشه تیز شده است، بعد از اینکه چند متری در رینگ بوستان ملت قدم می‌زنم، صدای پرندگان به گوش می‌رسد، با ریتمی یکنواخت! قدم‌هایم را با این ریتم هماهنگ می‌کنم، کمی بیشتر گوش می‌دهم، احساس می‌کنم این صدا، فقط آواز پرند هانیست، آن‌ها با این صدای زیبا با هم حرف می‌زنند! ماشینی با بوق ممتد از حاشیه بولوار معلم گذر می‌کند از همان بوق‌ها که معنی‌ای جز هشدار دارد! حس مانوس شدنم با پرندگان را به هم می‌زند. کمی جلوتر دوباره باین صداها و البته با پرند ه‌ای که بر روی نرده‌ای حرکت می‌کند همراه می‌شوم، در تعریف آن باید بگویم چیزی جز زیبایی نمی‌بینم، پسری با دو چرخه‌رد می‌شود و پرند ه بعد از احساس خطر پرواز می‌کند. به نظرم می‌آید، ماندن این پرند ه‌ها با این شرایط زندگی در بوستانی در مرکز شهر، نشان می‌دهد ما انسان‌ها را دوست زیادی دارند! جز این باشد طبیعت و آرامش و تمیزی آن برای پرندگان، خیلی بهتر از زندگی در کلان‌شهری مثل مشهد است، هر چه به مرکز بوستان نزدیک‌تر می‌شوم از زندگی شهری بیشتر دور می‌شوم و ارتباط بهتری با صدای پرندگان می‌گیرم.

● حال پرند ه‌ها در بوستان ملت و اطرافش خوش است

برای آشنایی بیشتر با حضور پرندگان در بوستان ملت به سراغ سیمید میرسعیدی می‌روم، او یک پرند ه‌نگر تجربی است و سال‌ها با پرند ه‌های بوستان ملت زندگی کرده است، از سال ۸۶ تا ۹۵ به مدت ۹ سال در بخش انتظامات بوستان ملت مشغول به کار بوده و به واسطه علاقه بسیارش به پرندگان، پرند ه‌نگری را خاصه در بوستان ملت در برنامه زندگی روزمره خود قرار داده است، میرسعیدی در حالی که از کوچک‌ترین حرکت پرندگان در فضای اطراف غافل نیست، در باره ظرفیت بوستان ملت و تأثیر آن بر حضور گونه‌های پرندگان می‌گوید: «بوستان ملت گونه‌های گیاهی متنوع و خوبی دارد به‌ویژه که در مجاورت باغ بزرگ ملک‌آباد و دانشگاه فردوسی قرار گرفته است که این‌ها هم زمین‌های بزرگ و بافت گیاهی دارند. از طرفی در سه ضلع میدان آزادی فضای بزرگی داریم با گونه‌های درختی و گیاهی مناسب، آب در دسترس و فضای چمن که برای تغذیه گونه‌های زیادی از پرندگان ایده‌آل است، این

عوامل سبب می‌شود که پرندگان از نقاط مختلف شهر به اینجا بیایند. «این فعال حوزه پرند ه‌نگری سال‌های زیادی را در بوستان ملت بوده و به این واسطه با گر وه‌های پرند ه‌نگری آشنا است، اما سؤالی که ذهن من را مشغول کرده است، استقبال مردم عادی از این ظرفیت است که میرسعیدی در این باره می‌گوید: «پرند ه‌نگری به علاقه افراد بر می‌گردد. مثلاً ممکن است فردی از یک استان دیگر برای دیدن پرندگان بوستان ملت به مشهد بیاید، ولی یک نفر از هم‌شهر یا نمان هر روز در بوستان ورزش کند و اصلاً توجهی به پرندگان نداشته باشد. من در سال ۹۴ تصویری از حضور پرندگان بال‌لاکی که پرند ه بسیار زیبایی است در بوستان ملت ثبت کردم که برای سال‌های زیادی در مشهد کسی این پرندگان را ندیده بود، سپس در فضای مجازی منتشر کردم، بعد از زمان کوتاهی تماس‌ها با من از تهران و کرج و اصفهان و دیگر نقاط کشور شروع شد که بیشتر در جریان حضور این پرند ه قرار بگیرند و بعد از مدت کوتاهی از نقاط مختلف کشور گر وه‌های پرند ه‌نگری برای دیدن این پرند ه به مشهد و بوستان ملت آمدند. بنابراین این ظرفیت و فضا وجود دارد، اما شهر و ندانی آن را دنبال می‌کنند که واقعا علاقه‌مند باشند.»

● بوستان ملت شکارچی پرند ه ندارد

میرسعیدی در ادامه گفت و گو به نقاطی از بوستان ملت که تجمع بیشتر پرندگان را دارد اشاره می‌کند و می‌گوید: «پرندگان بسته به گونه گیاهی که آن را دوست دارند، در نقاط مختلف پارک پراکنده‌اند. اگر شهر و ندان تمایل به رؤیت گنجشک‌سانان و سسک‌ها (گونه‌ای از گنجشک‌سانان) داشته باشند می‌توانند در دور سایت بانوان بوستان این گونه‌ها را ببینند، چرا که این گونه از پرندگان بیشتر علاقه به بوته‌های پر تراکم و شلوغ دارند و در آنجا هم در آسایش و هم از شر گر به‌ها در امان هستند. در مرکز پارک که در ختان بزرگ‌تر و قدیمی‌تر و وجود دارد می‌توان رفت و آمد طولی‌ها را بیشتر دید چرا که روی در ختان بزرگ لانه‌سازی می‌کنند. افرادی هم که تمایل به دیدن پرندگان گونه پیغوها دارند این پرند ه‌ها در پشت آسایشگاه جانبازان امام خمینی (ره) می‌توانند ببینند، همچنین در اطراف آب‌نماها و به‌ویژه در باجه بوستان هم می‌توانند پرندگان آبی‌را صد کنند.» میرسعیدی در ادامه در باره زمان پیک حضور پرندگان در بوستان ملت می‌گوید: «بیشترین تنوع گونه و تعداد پرندگان در بوستان ملت در بازه اواخر اسفند تا اواخر اردیبهشت رقم می‌خورد. دلیلش تولید مثل و وجود حشرات است که غذای خوبی برای پرندگان هستند. بیشترین حضور پرند ه‌های مهاجر هم در بازه‌ی ماه تابهمن ماه اتفاق می‌افتاد که شهر و ندان می‌توانند در بوستان ملت آن‌ها را ببینند.»

شکار پرندگان از طبیعت رفتار انسانی اشتباهی است که رخ می‌دهد، میرسعیدی در باره احتمال چنین اتفاقی در بوستان ملت می‌گوید: متأسفانه افرادی هستند که با پرندگان را شکاری می‌کنند یا آن‌ها را جهت نگهداری در قفس می‌گیرند و در واقع حضور در طبیعت را از پرند ه سلب می‌کنند، این اتفاق پرتکرار است، اما با یقین می‌گویم چنین چیزی در بوستان ملت نمی‌افتد، چرا که انتظارات کاملاً بر این موضوع نظارت دارد و از طرفی به واسطه حضور شهر و ندان فضا برای حضور چنین افرادی امن نیست.»

● سر و کله چنگک و ماهی خورک پیدا شده است

ایجاد باشگاه یا ایستگاه پرند ه‌نگری در بوستان ملت اتفاق مثبتی است که می‌تواند رقم بخورد، میرسعیدی در ادامه به این موضوع اشاره می‌کند و می‌گوید: «مشهد ظرفیت مناسبی برای ایجاد ایستگاه یا باشگاه پرند ه‌نگری دارد، این اتفاق می‌تواند رقم بخورد و فرصتی باشد برای حضور بیشتر گردشگران در شهر مشهد که از این فرصت استفاده کنند.»

میرسعیدی در باره بهره‌بردن از صدای زیبای پرندگان که در فضای پارک ملت جاری است می‌گوید: «در یکی از دوره‌های مدیریتی در بوستان ملت، اتفاق مثبتی رقم خورد، صدای موسیقی بلندگوهای بوستان قطع شد و یک صدای ملایم از آواز پرندگان پخش شد، آرامش و فضای خاصی بر بوستان حاکم شد و از سویی بسیار مورد استقبال شهر و ندان قرار گرفت، این از زیبایی‌های بوستان ملت است که اگر فضا برای زندگی این پرندگان امن باشد، صدای آن‌ها می‌تواند آرامش بیشتری به فضا بدهد.» در ماه‌های اخیر لانه‌هایی برای پرندگان در بوستان ملت و دیگر بوستان‌های شهری نصب شده است که میرسعیدی در باره تأثیر مثبت این کار می‌گوید: «بیشتر کارشناسان اعتقاد دارند که نباید در طبیعت دستکاری کرد، اما این تلاشی است که انجام شده و در مواردی تأثیرات مثبتی داشته است، به عنوان مثال در مدتی قبل یک لانه برای پرندگان آبی‌را در

پرندگان بوستان قدیمی شهر که در اکنون سوژه جذاب پرند ه‌نگری

بوستان ملت؛ زیبا

گل دفتر

وقتی صدایی دلنشین در گوش آدمی می‌پیچد، زیبایی را به روح تزریق می‌کند، مثل صدای یک ساز موسیقی یا صدای یک خواننده و شاید هم صدای یک پرند ه که می‌تواند در عمق وجود انسان رخنه کند، اما پرندگان جز صوت زیبا رخ زیبایی هم دارند که توجه انسان را به خود جلب می‌کند. طبیعتی که در مقابل ما پهن شده است زیبایی‌های بسیاری را در دل خود جای داده است که از جمله آن باید به شگفتی‌ها و تنوع زیبایی‌های پرند ه‌ها اشاره و آن‌ها را معرفی کرد. بوستان ملت در منطقه ۱۱ به عنوان یک ظرفیت

بوستان‌های شهر است که مهم‌ترین آن تنوع زیستگاه و کنام‌ها است، شمادر پارک ملت درخت کهنسال خیلی بلند می‌بینید، بوته‌ها و درختچه‌های مترکم می‌بینید، در باجه مصنوعی و جوی آب و جود دارد و همچنین سطح گسترده تحت کشت چمن را می‌بینید که این عوامل سبب می‌شود برای گونه‌های متعددی از پرندگان جذابیت وجود داشته باشد. حتی تعدادی درخت مثمر در این بوستان وجود دارد، مانند درخت ازگیل، درخت گردو. پرندگان خیلی زود این منابع غذایی را پیدا می‌کنند. حتی درخت زیتون تلخ یکی از منابع تأمین غذای طولی‌ها در فصل زمستان است که غذای کمتری در دسترس آن‌ها است. زمانی که باران می‌بارد و این میوه‌ها نرم کشیده است طولی‌ها با حوصله شروع به تغذیه از این میوه‌ها می‌کنند، پوست تلخ را می‌کنند و دانه درون میوه‌ها را می‌خورند. در بین بوستان‌های مشهد تنوع و قدمت درختان بوستان ملت بی‌نظیر است، به واسطه جود آب و چمن فراوان در فصل بهار و تابستان حشره به وفور یافت می‌شود و برای پرندگانی که جوجه‌های گر سنه در آشیانه‌های خود دارند اینجا چیزی از بهشت کم ندارد، وسعت زیاد بوستان و تعدد و تنوع درختان در مجموع پایداری و امنیت را برای پرندگان بالا می‌برد. با توجه به درختان بلندی که در این بوستان قرار گرفته است پرندگان شکاری مانند دلیجه و پیغوی کوچک به عنوان شکارچی‌های طبیعی پرندگان در این بوستان رصد می‌شوند.»

● پرند ه‌ها پیش از شهرنشینی ما بوده‌اند

شاید برای شما هم جالب باشد که بدانید از چه زمانی در بوستان ملت پرندگان در رفت و آمد بوده‌اند یا رویت شده‌اند، گزارش‌های قبلی شهر آرا محله از این مکان نشان می‌دهد، قبل

در باجه ایجاد شد. اکنون پرند ه‌چنگر چند ماهی است که به بوستان آمده و در اینجا مانده است یا پرند ه‌های خورک رصد شده است که تأثیر همان کار مثبت است.»

● سفره رنگارنگی برای پرندگان بوستان ملت

در ادامه بررسی ظرفیت‌های پرند ه‌نگری بوستان ملت به سراغ مرتضی منفرد می‌روم، با و در موزه جانورشناسی پر فوسر جمشید در ویش در دانشگاه فردوسی قرار دارم، همان موزه‌ای که به همت جمشید در ویش، پدر علم بیوسستماتیک ایران، راه اندازی شد. وارد موزه می‌شوم، تک تک پرندگان تا کسیدر می‌شده با من حرف می‌زنند، با نگاه بی صدای خود و البته چهره‌های زیبا که گمان می‌کنم نقاشی هستند. از خود می‌پرسم؛ چرا این پرندگان با همین اندازه از زیبایی و البته با صوتی دلنشین در طبیعت وجود دارند و ما به راحتی از کنار آن‌ها می‌گذریم؟

مرتضی منفرد بیشتر پرندگان را به خوبی می‌شناسد و در همان ابتدای صحبت دوست دارد این پرندگان و زیبایی‌های آن‌ها را به دیگران بشناساند. ۱۲ سال است پرند ه‌نگری می‌کند و به اذعان خودش با این کار تجربه خوبی را کسب می‌کند، از سویی پرند ه‌نگری را حیطه‌ای می‌داند که ورزش، حضور در طبیعت، تفریح، تقویت حواس و علم آموزی را با هم دگر به انسان عرضه می‌کند. منفرد در ابتدای گفت و گو به موضوع ظرفیت‌های بوستان ملت به عنوان زیستگاه مناسب پرندگان اشاره می‌کند و می‌گوید: «وقتی ما از بالا بودن غنای گونه‌ای در محیطی صحبت می‌کنیم به عنوان مثال در باره پرندگان- این موضوع تصادفی نیست، غنای گونه‌ای رابطه مستقیمی با امکانات آن محیط دارد، جایی مانند پارک ملت به چند دلیل، وجود گونه‌های پرند ه‌ها بهتر از دیگر